

Vergaderjaar 2008–2009

24 587

Justitiële Inrichtingen

Nr. 320

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 januari 2009

1. Inleiding

Hierbij bied ik u het thema-onderzoek van de Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) «Aansluiting Nazorg in het gevangeniswezen» aan. De Inspectie voerde het onderzoek in juni tot en met augustus 2008 uit.¹

2. Uitkomsten onderzoek

Het onderzoek illustreert dat met het aanstellen van medewerkers maatschappelijke dienstverlening (mmd'ers) binnen de penitentiaire inrichtingen belangrijke stappen zijn gezet ten behoeve van een zo goed mogelijke terugkeer van (ex-)gedetineerden in de samenleving. De ISt beoordeelt de inzet van de mmd'ers als positief. Zo wordt er in steeds meer gevallen en steeds vaker tijdig (minimaal een basale vorm van) informatieoverdracht naar de gemeenten gerealiseerd. Gedetineerden zijn over het algemeen tevreden over de inzet van de mmd'ers en over de voorlichting die zij geven.

De uitkomsten van het onderzoek maken echter ook inzichtelijk waar de knelpunten in de uitvoeringspraktijk liggen. Een aantal knelpunten betreft de organisatie van het gevangeniswezen en heeft vooral betrekking op interne afstemming en sturing. Zo constateert de ISt dat er te weinig sturing en bewaking op de kwaliteit van de vastgelegde informatie is, waardoor mmd'ers binnen de ruime kaders van het werkproces eigen standaards en werkwijzen ontwikkelen. Veel met het takenpakket van de mmd'ers samenhangende activiteiten worden daarnaast ook door andere functionarissen (bijvoorbeeld de trajectbegeleider Terugdringen Recidive) uitgevoerd. Knelpunt hierbij is dat de activiteiten onvoldoende worden afgestemd en informatie niet stelselmatig wordt uitgewisseld. Een deel van de knelpunten ziet op de relatie van de mmd'ers met de gemeente. De inspanningen van de mmd'ers boeten aan effectiviteit in doordat nog niet alle gemeenten een contactpersoon voor nazorg hebben aangewezen en sommige gemeenten zoekende zijn in hun rol. Er zijn

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

bovendien gemeenten die alleen van bepaalde categorieën gedetineerden (bijvoorbeeld veelplegers) het basisdocument in behandeling nemen.

Ten aanzien van bovengenoemde aspecten zijn inderdaad verbeteringen nodig. De ambities op het terrein van nazorg vragen om een continue aanpak, waarbij sprake is van nauwe samenwerking tussen justitie, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Niet uitsluitend het interne werkproces van DJI is daarbij van belang, maar ook de (werk)processen en informatiebehoefte van de ketenpartners. Zoals aangegeven is in de brief van 29 augustus 2008 (TK 2007/2008 24 587, nr. 299) en het Algemeen Overleg van 11 december 2008 zie ik een sluitende aanpak nazorg als één van de belangrijkste manieren om de recidive terug te dringen en de veiligheid te vergroten. De reïntegratiemogelijkheden van ex-gedetineerden nemen immers toe wanneer samenwerking tussen de penitentiaire inrichtingen en de lokale partners leidt tot het vroegtijdig toeleiden naar arbeid, inkomen, scholing, schuldsanering en zorg. In dat kader zijn en worden er in het kader van het programma Sluitende aanpak nazorg verschillende verbetermaatregelen in gang gezet. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van het Digitaal platform aansluiting nazorg voor de informatie- en kennisuitwisseling tussen justitie en gemeenten, de pasfotovoorziening in de Pl's om te zorgen voor identiteitspapieren voor gedetineerden en de regionale plaatsing. Daarnaast wordt momenteel in samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en gemeenten een samenwerkingsmodel nazorg justitie-gemeenten opgesteld. Hierin worden de taken en verantwoordelijkheden van beide partijen beschreven. Het samenwerkingsmodel is dit voorjaar gereed.

3. Aanbevelingen van de ISt

De ISt concludeert dat het van belang is de reeds in gang gezette ontwikkelingen op het gebied van nazorg te intensiveren en doet hiervoor een zestal aanbevelingen. Hieronder volgt een toelichting op de wijze waarop deze aanbevelingen ter hand worden genomen.

Aanbeveling 1

Scherp het profiel van de functie van de mmd-er aan om duidelijkheid te verschaffen in het gemengde takenpakket van de mmd-ers als informatie «makelaar» en dienstverlener.

Het huidige functieprofiel van de medewerker maatschappelijke Dienstverlening (MMD'er) doet mijns inziens voldoende recht aan beide aspecten. Er is binnen de functie van mmd-ers nadrukkelijk tijd en ruimte om in contact te treden met het netwerk van ketenpartners. De vertaling naar de praktijk vraagt echter steeds weer om afweging teneinde een evenwichtige verdeling tussen beide rollen te vinden en maatwerk te kunnen leveren. In het samenwerkingsmodel dat dit voorjaar gereed komt, worden de taken van de mmd'er uitgebreid toegelicht. Aan het vinden van de juiste balans tussen de taak van de mmd'er als informatie «makelaar» en dienstverlener wordt verder aandacht geschonken binnen de opleiding MMD en aan de hand van de casuïstiekbesprekingen van de MMD-teams.

Aanbeveling 2

Zorg dat de betrouwbaarheid van gegevens in de overdrachten verbetert door informatie te verifiëren en vast te leggen welke bronnen zijn geraadpleegd.

Op dit moment wordt met verschillende ketenpartners overlegd (met name het Openbaar Ministerie, gemeenten, de geestelijke gezondheids-

zorg en de reclasseringsorganisaties) over de mogelijkheden om vroegtijdig informatie over een gedetineerde in te winnen die relevant is voor de organisatie van nazorg, zodat deze onder meer kan worden meegenomen bij het opstellen van een reïntegratieplan. Dit zou betekenen dat de huidige informatieoverdracht overgaat in een informatie-uitwisseling, die leidt tot betrouwbaardere en vollediger informatie. Dit jaar wordt het Digitaal Platform Nazorg aangepast om dit mogelijk te maken.

Aanbeveling 3

Draag er zorg voor dat de werkwijze en werkafspraken rondom de nazorg scherper worden vastgelegd om tot een eenduidige werkwijze te komen.

Om ervoor te zorgen dat er in alle gemeenten en PI's een vergelijkbare werkwijze ontstaat en dat nazorg zowel bij gevangeniswezen als gemeenten stevig ingebed wordt in de organisatie, wordt gewerkt aan een samenwerkingsmodel nazorg. Dit is een uitwerking van het Bestuursakkoord Rijk-VNG. In 2008 is naar aanleiding van een aantal regio-bijeenkomsten met de VNG en verschillende gemeenten gestart met het opstellen van het samenwerkingsmodel. Hierin wordt concreet beschreven wat de taken en verantwoordelijkheden van justitie en gemeenten zijn op het gebied van informatie-uitwisseling en op de leefgebieden huisvesting, identiteitsbewijs, werk/inkomen, schulden en zorg. Het samenwerkingsmodel is voorzien voor dit voorjaar. In navolging van het Bestuursakkoord wordt momenteel eveneens een onderzoek uitgevoerd naar de verwachte taken van gemeenten en de daarvoor benodigde middelen wanneer de nazorg aan ex-gedetineerden wordt verbreed en versterkt. De resultaten van het onderzoek zijn dit voorjaar bekend. Bovenstaande ontwikkelingen dragen bij aan de totstandkoming van een eenduidige werkwijze van justitie en gemeenten ten aanzien van de nazorg aan (ex-)gedetineerde burgers.

Aanbeveling 4

Verschaf hiermee ook duidelijkheid rondom de taakverdelingen op de leefgebieden tussen disciplines en tussen MMD en gemeenten.

Deze aanbeveling krijgt reeds vorm via het eerdergenoemde samenwerkingsmodel nazorg. Voorts wordt in het kader van de modernisering van het Gevangeniswezen gewerkt aan een centrale inkomstenafdeling waar op basis van verschillende disciplines een afgestemd reïntegratieplan wordt opgesteld. Doel hiervan is onder meer om te zorgen voor nauwere samenwerking tussen de mmd-ers, het Psycho Medisch Overleg en de coördinator TR. Ook zal ik erop toezien dat de sturing en ondersteuning van de mmd'ers vanuit de lijn wordt versterkt.

Aanbeveling 5

Investeer blijvend in de samenwerking met ketenpartners en andere organisaties om de nazorg voor alle gedetineerden vorm te geven.

Zoals ook onder aanbeveling 3 is gemeld, wordt een samenwerkingsmodel nazorg uitgewerkt. Dit vloeit voort uit het Bestuursakkoord waarin Rijk en VNG waarin is vastgelegd dat nazorg aan alle ex-gedetineerde burgers moet worden verbreed en versterkt in alle gemeenten. Het samenwerkingsmodel zal dit voorjaar gereed zijn en vervolgens worden uitgewerkt in lokale overnemen waarin de verbreding naar andere organisaties, zoals woningcorporaties en zorginstellingen, plaatsvindt.

Aanbeveling 6

En zorg er voor dat overdracht van informatie over nazorg naar inrichtingen waar geen mmd-ers zijn aangesteld wel altijd kan plaatsvinden.

Deze aanbeveling neem ik ook over. Momenteel worden mmd'ers geautoriseerd voor zeer beperkt beveiligde inrichtingen (ZBBI's) inrichtingen waar ze niet regulier werkzaam zijn in. In afstemming tussen de administraties van deze inrichtingen – die overigens zijn aangesloten op het digitaal platform aansluiting nazorg – en de mmd'ers wordt daarmee ook informatieoverdracht over gedetineerden die in die inrichtingen verblijven mogelijk.

In de voortgangsrapportages die in het kader van het project Veiligheid begint bij Voorkomen en het programma Modernisering Gevangeniswezen aan Uw Kamer worden gezonden zult u geïnformeerd worden over de voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van de ISt.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak